

Bolignød

Midt i marts måned afholdt SUS en konference "Rum og trivsel" centreret omkring nye byggerier for udviklingshæmmede med et sideløbende tema omkring forebyggelse af vold.

Overnatningshullerne

Deltagerne nåede at blive præsenteret for en perlerække af ubeboelige "overnatningshuller" som måske kunne kaldes boliger, men i hvert fald ikke hjem. Det blev i et indlæg nævnt, af en repræsentant fra DSI, at man i Danmark var nogle år bagefter vores nordiske broderlande, hvad byggeri for udviklingshæmmede angår. Det tør mildt antydes. Tilsyneladende foregår der rundt omkring i Danmark institutionsbyggeri i den store stil, med enklaver/hometowns med op til 80 "bo-huller".

Pièce de résistance var et atriumbyggeri med 24 "bo-huller". Det lignede på en prik det såkaldte "Nye Sølund" som vist er bygget i 1970'erne, bortset fra, at man på Sølund kun havde 12 beboere i sine "roterende-vanvids-fabrikker".

Hvis man som beboer ikke er skræmt og angstpræget i forvejen og som sådan kan ende op i bl.a. udadreagerende adfærd, så bliver man det i hvert fald hurtigt. SUS-repræsentanterne forklarede, tegnede og fortalte med slet skjult stolthed over bygherres og arkitekters snuhed, om, hvorledes man så havde udstyret dette misfoster med rigelige flugtveje og -muligheder bl. i form af et antal af døre ind til atriumgården. Beboerne havde løst problemet med at undgå skrækkabinettet/atriumgården ved at lægge en måtte i vinduet og forlade og entre deres bo-hul via dette.

Bortset fra et enkelt eksempel med noget rækkehuslignende byggeri, så var konferencen et sørgeligt tilbageblik på begåede fejltagelser og forgangne holdninger. Det var jo i sig selv en trist oplevelse, som gik over i ren rædsel, når man havde rystet på hovedet og nærmest vantro havde mindet sig selv om, at det kunne være fremtiden man sad og så på.

Hvorfor går det sådan?

Der er flere mulige forklaringer på, hvorfor Danmark tilsyneladende regredierer når det kommer til udviklingshæmmedes boformer.

Når man oplevede de forskellige byggerier, kunne man ikke fri sig for et billede af ledere og personale, der var pædagogisk på hælene. Den ulykkelige sammenkobling af arkitektur og voldsforebyggelse (læs: når man bygger åndssvagt og så finder på nogle bondesnu lapperier, flugtveje for personale var f.eks. også meget populære) antyder, at mange arbejdssteder/personalegrupper og ledere i bund og grund opfatter de forskellige såkaldte problemadfærdsformer som permanente sideeffekter ved de originale funktionsforstyrrelser.

Denne hjælpeløshed har man så fremført for arkitekterne, som uden pædagogisk indsigt og erfaring, konkret og i overført betydning, derefter har bygget videre på den oprindelige defaitisme og skabt monumenter over pædagogisk opgivenesshed og fantasiløshed.

I processen, er der så frembragt lokaliteter, som ingen andre borgere, uanset køn, alder og økonomi ville flytte ind i. Selv en ung, første gang på boligmarkedet og på vild flugt fra en omklamrende mor, ville betakke sig. Det virker som om nogle arkitektfirmaer har solgt deres sjæl for en kontrakt.

En anden tanke, der presser sig på, er, at man generelt er ved at havne i en mørk blindgyde, hvad angår opfattelsen af udviklingshæmmedes behov. Tilsyneladende er der opstået en speciallogik og -etik for udviklingshæmmede, således at deres behov bliver næsten uigenkendelige for andre borgere. Det hele bliver uendeligt indviklet og "dybt" og man forestiller sig tilsyneladende, at udviklingshæmmedes behov skal

kortlægges i mindste detalje, for at man kan give dem det rigtige tilbud.

Denne kortlægning, SUS havde vist i samarbejde med nogle arkitekter udarbejdet noget de kaldte en "drejebog", bygger åbenbart på den grundopfattelse, at behov er konstante og tager tilsyneladende ikke højde for at mange af de behov, man finder hos den kommende beboer, er personaleprojektioner og fatalt begrænsede af, hvad beboeren, subsidiært personalet, lige nu er bekendt med af muligheder.

Hvis man nu i stedet byggede boliger som andre danske befolkningsgrupper anså som mulige og attraktive og som de kunne finde på at flytte ind i og skabe sig et hjem i, så var der ikke brug for alle disse mystiske specialhensyn. Tiltretninger ville i få tilfælde være nødvendige, men boligmassen ville også på sigt være generelt attraktiv og anvendelig.

Det går ikke så godt for lille Danmark i øjeblikket m.h.t. byggeriet for udviklingshæmmede. Der er i bedste fald tale om march på stedet og man kan måske kun løse problemet via en overordnet styring og vejledning. Både SUS og DSI rapporterer udviklingen, men har tilsyneladende ingen holdninger angående emnet.

Hvis vi ikke får skiftet spor, havner vi i en lang række "boligslummer", som vi fortryder om 10 år, hvis nogen ikke allerede er begyndt at fortryde.

Kravene

Kravet til udviklingshæmmedes hjem må være, at de ligner alle mulige andre danskeres hjem. Minimum, skal boligene, uanset graden af beboerens funktionsforstyrrelser, give mulighed for "et fuldt liv" på eget territorium.

D.v.s. stue, soveværelse, fuldt køkken (komfur, ovn, opvaskemaskine m.v.) badeværelse (vaskemaskine), mulighed for besøg evt. samliv, privat udgang o.s.v. Kort sagt: minimum: en almindelig dansk lejlighed.

Væk med fællesarealernes glasoverdækninger, palmerne, birkefineren, og hvide fliser. Væk med fællesspisestuerne, fællesrummene og alt det andet fællesbyggeri som blot tager fra den enkeltes eget areal. Fællesarealerne skal skæres ned til et absolut minimum eller være ikkeeksisterende og kontakten med personalet skal tage udgangspunkt i beboernes hjem.

Det fællesskab, der måtte kunne være imellem visse af de udviklingshæmmede, skal opstå som resultat af et reelt valg og ikke som et påbud/en tvang. Hvis man vil spise sammen med nogen, så kan man gøre det i sin lejlighed.

Kort sagt og over hele linien: Almindeligt dansk byggeri med almindelige danskeres livsbetingelser.

Arkitekterne er åbenbart ikke entydigt gode samarbejdspartnere, men ville måske med en mere overordnet og perspektiveret politik på området kunne bringes på sporet. Spørgsmålet er dog, hvor relevante arkitekter i det hele taget er i denne sammenhæng, hvor de tilsyneladende kan gå med til hvad som helst. I den forbindelse virker det som om nogle af de involverede pædagoger og ledere kunne trænge hjælp til deres pædagogik for at komme ud af den defaitiske/mismod som så kraftigt præger deres forestillinger om beboernes mulige boformer.

Hvis det i sidste ende er opfattelsen af utilstrækkelige normeringer, der er medvirkende til at trække fantasien, erfaringerne og den almindelige sunde fornuft ned i dette sorte hul, så må vi tale alvorligt om, hvilke muligheder de øjeblikkelige normeringer kan give og om vi evt. skal give dem et seriøst boost.

Jeg er sikker på at det ville betale sig på sigt!

*Per Anbjørn
marts 05*